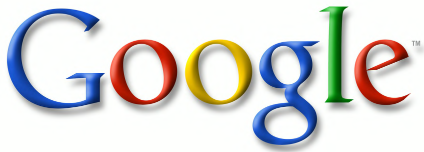
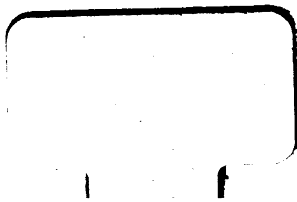

BÜNTETŐJOGI ELŐADÁSI PROGRAMM

(ÁLTALÁNOS RÉSZ)

ÖSSZEÁLLITOTTA

VÁMBÉRY RUSZTEM

BUDAPEST

1906

FORTX

BÜNTETŐJOGI ELŐADÁSI PROGRAMM

(ÁLTALÁNOS RÉSZ)

ÖSSZEÁLLITOTTA

VÁMBÉRY RUSZTEM

BUDAPEST

1906

Les lois qui régissent notre Société ne sont pas toutes incrites dans nos Codes.

(Lacassagne.)

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Teljes tudatában vagyok annak a rendszeri hibának, melyet az által követtem el, hogy a kriminologia anyagát a «büntetőjog» Prokrustes ágyába préseltem, de az egyetemi tanterv mai álláspontja nem enged más módot a büntetőjog mélyebb átértéséhez elengedhetetlen ismeretkör tárgyalására. Fayer és Prins, különösen azonban Finkey és Vidal tankönyvei, ha nem is beosztásukban és tartalmukban, de irányukban felfogásom igazolására szolgálhatnak.

Az irodalmi utalásokban nemcsak teljességre nem törekedtem, hanem ellenkezőleg az objectiv értéken alapuló kiválasztás segélyével a lehető mérséklést tartottam szem előtt s érthető okokból a legújabb irodalomra helyeztem a súlyt.

Budapest, 1906 szeptember hó.

ELSŐ KÖNYV.*

BEVEZETÉS.

I. A büntetőjog és a kriminologia.

Fayer: I. 4—18.; *Finkey:* 32—35., 46—51.; *Vargha F.:* Szociologia és büntetőjog (Jogászegyl. ért.); *Makarewicz:* Klassicismus u. Positivismus in der Strafrechtswissenschaft. Liszt-féle Zeitschrift f. die ges. Strw. XVII. 590—637.; *Lucchini:* Le droit pénal et les nouvelles théories 1892. 379—395.; Mitteilungen der Int. Krim. Ver. IV. 114., 143., 187., 283.; *Liszt:* 60—88.; *u. az:* Aufsätze I. 75—93.; 290—467., *u. az:* Zeitschrift. f. die ges. Strw. XX. 160—174.; *Merkel:* Gesammelte Abhandlungen II. 829—847.

II. A kriminologia fejlődése és irányai.

Finkey: 32—46.; *Pekár:* Az olasz bünügytudományi elméletek, Huszadik Század I. 186 s köv.; *Angiolella:* Manuale d' antropologia criminale 1896.; *Dallemagne:* Théories de la criminalité; *Ellis:* The criminal (3. kiad. 1901.) 26—43. (u. a. ném. Kurellától); *Proal:* Le crime et la peine (2. kiad. 1894.); *Tarde:* La philosophie pénale (3. kiad. 1892.) 43—82.; *Mail-*

* A csupán a szerző nevének megjelölésével idézett munkák teljes címe az első könyv VIII. fejezetében található. Ha ott a szerzőnek több munkája van felsorolva, az idézés a tankönyvre vagy az első helyen megemlített műre vonatkozik.

lard: Étude historique sur la politique criminelle 1895.; *Kitzinger:* Die Internationale Kriminalistische Vereinigung 1905.; *Baumgarten:* A büntetés kimérése criminal-politikai szempontból (Jogászegyl. ért.) I—II.; *Felisch:* Gerichtssaal, L. 81—151.

III. A büntetőjog történetének és kodificatiojának áttekintése.

a) Az európai jogfejlődésben.

Steinmetz: Ethnologische Studien zur ersten Entwickelungen der Strafe I—II. 1894.; *Mommsen:* Zum ältesten Strafrecht der Kulturvölker 1905.; *u. a.:* Römisches Strafrecht 1899.; *Maine:* A jog őskora (ford. Pulszky Á.) 297—322.; *Roland:* De l'esprit du droit criminel 1889.; *Bar:* Handbuch d. deutschen Strafrechts I. 4—198.; *Puglia:* Evoluzione storica e scientifica del diritto penale 1882.; *Finkey:* 55—65., 67—71., 74—79.; *Makarewicz:* Einführung in die Philosophie d. Strafrechts 1906. (a fejlődési elmélet szempontjából.); *Fayer:* I. 25—42.; *Prins:* 4—15. klasszikus rövidségű vázlat); *Garraud:* I. 89—156. (főleg a francz. jogf. tört.); *Stephen:* History of the criminal law of England II. 197—220.; *Pertile:* Storia del diritto italiano V. (2. kiad.) 1892.

b) Magyarországon.

Finkey: 65—67., 71—74., 85—96.; *Fayer:* 42—60.; *u. a.:* Az 1843.-i javaslatok anyaggyűjteménye I. 11—140, IV. XXI—XC.; *Grünwald B.:* A régi Magyarország 389—413; *Marczali:* II. József III. k.; *Wlassics:* Jogállam IV. 573—603.; *Dombováry:* Fenyítő eljárás és büntetési rendszer Pestmegyében a XIX. sz. első

felében 1906. 271—395.; *E. Illés:* Csemegi Károly művei I. köt. VII—XXIII.

IV. Az összehasonlító büntetőjog.

Liszt: Die Strafgesetzgebung der Gegenwart I—II. 1894.; *Vergleichende Darstellung des deutschen und ausländischen Strafrechts* (Birkmeyer, Calker, Frank, Hippel, Kahl, Lilienthal, Liszt, Wach német egyet. tan. szerkesztésében; 18 kötetre tervezett munka, melyből 1906-ban 4. köt. jelent meg); *Van Swinderen:* Esquisse du droit pénal actuel dans les Pays-Bas et à l'Etranger I—IV. 1891. s köv. V. ö. már *Vuchetich:* Institutiones iuris criminalis hungarici Budae 1819. 24. §. «De utilitate Jurium peregrinorum.»

V. A büntetőjog alapelve.

Finkey: 17—28.; *Fayer:* 18—24.; *Bar:* Handbuch d. deutschen Strafrechts I. 199—361.; *Laistner:* Das Recht in der Strafe 1872.; *Liszt:* 80—86.; *Franck:* Philosophie du droit pénal (4. kiad.) 11—92.; *Maus:* De la justice pénale 1891.

VI. A magyar büntetőjog forrásai.

Löw: A magy. Btk. anyaggyűjteménye I—II. 1880.; *E. Illés Károly:* A magy. büntetőtörvénykönyvek zsebkönyve (2. kiad.) 1901.; *Balás E.:* Az összes magy. büntetőtörvények zsebkönyve (2. kiad.) 1905.; *Sárkány:* A közigazgatási hatóságok elé utalt kihágások 1902.; *Márkus:* Felső biróságaink elvi jelentőségű határozata V. köt. s a köv. kötetek megfelelő része.; *Németh P.:* Magyar anyagi büntetőjog 1900.; *u. az:* Magyar Döntvénytár VI. köt.; *Büntetőjogi Döntvénytár:* I—VII. köt.

VII. A büntetőjog segédtudományai. *Vidal:* 55—67.

1. Kulturtörténet.

Lippert: Kulturgeschichte der Menschheit in ihrem organ. Aufbau I—II. 1886.; *Kolb:* Kulturgeschichte d. Menschheit (3. kiad. I—II. 1884; *Henne am Rhyn:* Handbuch d. Kulturgeschichte 1900.; *Breysig:* Kulturgeschichte d. Neuzeit (1900 s köv.), eddig I—III.; *György A.:* Az egyetemes művelődés története 1881.; *Draper:* History of the intellectual development of Europe; *Lecky:* History of the rise and influence of the spirit of rationalism in Europe (magy. *Zsilinszky*-ford. 1872.).

2. Erkölcstan.

Wundt: Ethik (3. kiad.) I—II. 1903.; *Westermarck:* The origin and development of the moral ideas I. 1906. (a legjelentősebb munka az erkölcs fejlődéséről); *Letourneau:* L'evolution de la morale (2. kiad. 1894.); *Menger:* Neue Sittenlehre (2. kiad. 1905. a történelmi materialismus alapján); *Simmel:* Einleitung in die Moralwissenschaft I—II. 1892—1893.; *Pauer:* Az ethikai determinismus elmélete (Wundt nyomán) 2. kiad. 1899.; *Bergemann:* Ethik als Kulturphilosophie 1904.

3. Lélektan.

Wundt: Grundriss der Psychologie (4. kiad. 1901. magy. ford. Rácz Lajostól.); *H. Höffding:* Psychologie (ném. Bendixentől) 2. kiad. 1893.; *Binet:* Introduction à la psychologie expérimentale 1894.; *Titchener:* Experimental psychology 1900.; *E. Mach:* Beiträge zur Analyse der Empfindungen (4. kiadás)

1903.; *Ziehen:* Leitfaden der physiologischen Psychologie (6. kiad.) 1902.

4. Psychiatria.

Salgó J.: Az elmekórtan tankönyve 1896.; *Kräpelin:* Psychiatrie (7. kiad.) 1904.; *Hoche:* Handbuch der gerichtlichen Psychiatrie 1901.; *Tardieu:* Étude médico-légale sur la folie (2. kiad.) 1880.; *Kovalevsky:* Psychopathologie légale générale 1903.

5. Törvényszéki orvostan.

Jellachich J.: Törvényszéki orvostan 1902.; *Hofmann-Kolisko:* Lehrbuch d. ger. Medizin (9. kiad.) 1903.; *Gottschalk:* Grundriss d. ger. Medizin (2. kiad.) 1903.; *Legrand du Saulle:* Traité de médecine légale (2. kiad.) 1886.; *Az igazságügyi orvosi tanács munkálatai:* 1905. s köv. eddig I—V. füz. Szerk. *Schächter M.:* (igen becses anyaggyűjtemény).

L. még a VIII. *B* al. irodalmat.

VIII. A büntetőjog és a kriminologia ujabb irodalma.

A) BÜNTETŐJOG.

a) Rendszeres kézi- és tankönyvek, kommentárok.

1. Magyar irodalom.

Fayer: A magyar büntetőjog kézikönyve I—II. (3. kiad.) 1905.; *Finkey:* A magyar büntetőjog tankönyve (2. kiad.) 1905.; *E. Illés:* A magy. Btk. magyarázata I—III. (2. kiad.) 1894.; *u. az:* A kihágásokról szóló magy. Bt.-ek és elj. szab. magyarázata (2. kiad.) 1903.

2. Német irodalom.

Holtzendorff: Handbuch d. deutschen Strafrechts I—IV. 1871—1877.; *Liszt:* Lehrbuch d. deutschen Strafrechts (15. kiad.) 1905.; *Binding:* Handbuch d. Strafrechts I. (több nem jelent meg) 1885.; *u. az:* Lehrbuch d. deutschen Strafrechts (csak különös rész) I. (2. kiad.) 1902., II. (1. kiad.) 1904—1905.; *Merkel:* Lehrbuch d. deutschen Strafrechts 1889 (nem kezdők számára); *Finger:* Lehrbuch d. deutschen Strafrechts I. (több nem jelent meg) 1904.; *Olshausen:* Kommentar zum Strafgesetzbuch für das deutsche Reich I—II. (7. kiad.) 1905.; *Frank:* Das Strafgesetzbuch für das deutsche Reich (4. kiad.) 1903.

3. Osztrák irodalom.

Janka-Kallina: Das österreichische Strafrecht (4. k.) 1902.; *Lammasch:* Grundriss d. Strafrechts (2. kiad.) 1092.; *Hoegel:* Geschichte d. österreichischen Strafrechts in Verbindung mit einer Erläuterung seiner grundsätzlichen Bestimmungen I. 1904., II. 1905.

4. Franczia-belga irodalom.

Garraud: Traité théorique et pratique du droit pénal français I—VI. (2. kiad.) 1898—1902.; *Vidal:* Cours de droit criminel et de science pénitentiaire (2. kiad.) 1901.; *Laborde:* Cours de droit criminel (2. kiad.) 1898.; *Dalloz:* Code pénal annoté (judicatura).; *Prins:* Science pénale et droit positif (belga jog) 1899.; *Nypels:* Le code pénal belge (2. kiad. Servais-től) I—IV. 1896—1900.

5. Angol-amerikai irodalom.

(Tulnyomó része tudományosan értéktelen).

J. F. Stephen. : A digest of the criminal law (törvénypótló) (6. kiad.) 1904.; *Kenny:* Outlines of criminal law 1902.; *Mayne:* The criminal law of India 1896; *Wharton:* A treatise on criminal law (amer.) (12. kiad.) I—II. 1905.; *Mc. Clain:* Criminal law (amer.) I—II. 1897.; *Macdonald:* A practical treatise on the crim. law of Scotland (4. kiad.) 1903.

6. Olasz irodalom.

Brusa: Saggio di una dottrina generale del diritto penale 1884.; *Carrara:* Programma del corso di diritto criminale 1. rész I—II. (5. kiad. 1877.; *u. az:* magyarul *Beksics G.:* fordításában 1878.) 2. rész I—VII. (7. kiad. 1878—1902.); az 1889-iki kodex alapul vételével: *Civoli:* Manuale del diritto penale 1900.; *Alimena:* Diritto penale 1900.; *Pessina:* Manuale di diritto penale I—III. 1895.

b) Monografiák és jelentősebb értekezések.

1. Magyar.

Angyal: A személyes tulajdonságok és körülmények 1902.; *Baumgarten:* A bünkisérlet 1885. (u. az németül is).: *Wlassics:* A bünkisérlet 1887; *u. az:* A tettesség és részesség tana (2. k.) 1893.; *Balogh J.:* A sértett fél jogköre I. 1884. (több nem jelent meg); *Doleschall:* A honosság a büntetőjogban 1901.; *Finkey:* Az egység és többség tana a büntetőjogban 1895.; *u. az:* A szándék fogalma és ismérvei.; *Heil:* A lopás 1899; *Vámbéry:* A házasság védelme a büntető-

jogban I. 1902. (több nem jelent meg.); *Zsitvay:* A magyar sajtójog mai érvényében 1900.

2. Német.

Binding: Die Normen und ihre Übertretung I. (2. kiad.) 1890. II. 1877.; *Hold v. Ferneck:* Die Rechtswidrigkeit I. 1903. II. 1905.; *Bar:* Gesetz und Schuld im Strafrecht I. 1906.; *Merkel:* Kriminalistische Abhandlungen I—II. 1897; *u. az:* Gesammelte Abhandlungen I—II. 1903. (igen értékes); *Liepmann:* Einleitung in das Strafrecht 1900.; *Kohlrausch:* Irrtum und Schuldbegriff 1903.; *M. E. Mayer:* Die schuldhafte Handlung 1901.; *Radbruch:* Der Handlungsbegriff 1904.; *Oppenheim:* Die Objekte des Verbrechens 1894.; *Beling:* Die Lehre vom Verbrechen 1906.; *Liszt:* Strafrechtliche Aufsätze und Vorträge I—II. 1905.; *Buri:* Beiträge zur Theorie des Strafrechts 1894.; *Birkmeyer:* Die Lehre von der Teilnahme 1890.; *Hartmann:* Das Kausalproblem im Strafrecht 1900.; *Hrehorowicz:* Grundbegriffe des Strafrechts (2. kiad.) 1882.; *Kohler:* Studien aus dem Strafrecht I. 1890. (II—VI. jogtörténeti tartalmu) stb.

3. Osztrák.

Wahlberg: Gesamm. kleinere Schriften I—III. 1875—1882.; *Glaser:* Abhandlungen I. 1858.; *u. az:* Gesamm. klein. Schriften I—II. 1868.; *Löffler:* Die Schuldformen d. Strafrechts I. 1895. (több nem jel. meg); *Miřička:* Die Formen der Strafschuld 1903.; *Lammasch:* Auslieferungspflicht und Asylrecht 1887.; *Isopescul-Grecul:* Das Wucherstrafrecht I. 1906.; *Rosenblatt:* Strafenkonkurrenz 1879.; *Hoegel:* Straffälligkeit und Strafzumessung 1897.

4. Franczia.

Huguenev: L'idée de peine privée 1904.; *Gallet:* La notion de la tentative punissable 1899.; *Moriaud:* Du delit nécessaire 1889.; *Mestre:* Les personnes morales et le problème de leur responsabilité pénale 1899.; *Gand:* Du délit de commission par omission 1900.; *Sermet:* L'état de nécessité en matière crim. 1903.; *Raoul-Duval:* Du dol éventuel 1903.; *Sauvard:* Le délit l'imprudence 1903.; *Mercier:* De la tentative 1903.; *Nourrisson:* Étude sur la repression des outrages aux bonnes moeurs 1905.; *Montvallon:* La récidive, sa repression et ses remèdes 1898.; *Dorigny:* Étude de loi sur le délit constructif d'escroquerie 1899.; *Maillefaud:* De l'outrage public à la pudeur 1896.; *Gautier:* Étude sur le crime d'incendie 1884.; *Malvezy:* Essai sur le crime d'extorsion 1896.; *Cuche:* Une theorie nouvelle de la complicité 1896.

5. Angol.

Mercier: Criminal responsibility 1905.; *Clark:* Analysis of criminal liability 1896.; *Odgers:* A digest of the law of libel and slander (3. kiad.) 1896.; *Davis:* Law of adultery and ignominious punishments 1895.; *Thomas:* Law of frauds and obscenities in the mails 1903 (az angol-amer. monografiák túlnyomó része folyóiratokban jelent meg, l. különösen a Law Quarterly Review és az American Law Review-t).

6. Olasz.

Puglia: Prolegomeni allo studio del diritto repressivo 1883.; *Lanza:* L'umanesimo nel diritto penale 1906.; *Nocito:* Reati contro il diritto politico 1901.; *Car-*

rara: Opuscoli I—III. 1870.; *Garofalo:* D'un criterio positivo della penalità; *Alimena:* I limiti e i modificatori dell imputabilitá I—III. 1894—1899.; *Benevolo:* Il tentativo 1887.; *Impallomeni:* Concorrenza reale e concorrenza formale dei reati 1884—1885.; *Manzini:* La recidiva 1899.; *Zerboglio:* Della prescrizione penale 1893.; *Barsanti:* Del reato politico (2. kiad.) 1890.; *Innamorati:* Sui delitti contro la amministrazione della giustizia (2. kiad.) 1895.; *Stoppato:* L'esercizio arbitrario delle proprie ragioni 1896.; *Crivellari:* Dei reati contro la proprietà 1887.; *Manzini:* Trattato del furto I—V. 1902—1905 (a legterjedelmesebb büntetőjogi monografia). *Leto:* Il reato di ricettazione 1897.; *Angiolini:* Dei delitti colposi 1901.;

B) KRIMINOLOGIA.

(A II. al. idézetteken felül.)

a) Bűnügyi embertan.

1. Olasz.

Lombroso: L'uomo delinquente I—III. (5. kiad.) 1896. (u. az *németül* Fränkel és Kurella ford.); *Lombroso:* La donna delinquente (Ferrero-val) 2. kiad. 1903. *(ném.* Kurella ford. 1894.); *Lombroso:* Il delitto politico e le rivoluzioni (Laschi-val) 1890 *(ném.* Kurella ford. 1892.). Munkáinak kimerítő bibliografiáját l. *Paola e Gina Lombroso:* Cesare L. appunti sulla vita, sue opere 1906. függelékében 215—230.; *Garofalo:* Criminologia (2. kiad.) 1890. *(franc.* 4. kiad. 1895.); *Ferri:* Sociologia criminale (4. kiad.) 1895. *(ném.* Kurella rövidített ford. 1896., *franc.* 1901.); *Penta:* Positivismo e criminalità 1890.; *Zuca[illegible]lli:* Istituzioni di Antropologia criminale I—VI fü[illegible] 1900—1902.; *Marro:* I caratteri dei delinquenti [illegible]eg-

bízható munka) 1887.; *Ferri:* L'omicidio nell antropologia criminale 1895.; *Bonanno:* Il deliquente per passione 1896.; *Baca e Vergara:* Studi di antropologia criminale 1894.; *Sighele:* La coppia criminale (2. kiad.) 1897. *(franc.* ford. 1893.); *u. az:* La delinquenza settaria 1897.; *u. az:* La folla delinquente (2. kiad.) 1895. *(ném.* Kurella ford. 1897.); *Ferriani:* Deliquenti scaltri e fortunati *(ném.* Ruhemann ford.) 1899.; *u. az:* Delinquenti che scrivono 1899. *(ném.* Ruhemann ford. 1900.); *Antonini:* I precursori di Lombroso 1900.

2. Francziа.

Corre: Les criminels 1889.; *Francotte* (belga): L'antropologie criminelle 1891.; *Debierre:* Le crâne des criminels 1895. (az egész krim. anthr.-ra kiterjed); *Dortel:* L'anthropologie criminelle 1891.; *Perrier:* Les criminels 1900.; *Laurent:* Les habitués des prisons de Paris 1890.; *Dallemagne* (belga): Stigmates anatomiques de la criminalité (évsz. nélkül); *Féré:* Dégénerescence et criminalité 1888.; *Fleury:* L'âme du criminel 1898.; *Lacassagne:* L'homme criminel comparé à l'homme primitif 1882.; *Aubry:* La contagion du meurtre (3. kiad.) 1895.; *Dubuisson:* Les voleuses des grands magasins *(ném.* A. H. Fried ford. 1903.).

3. Angol-amerikai.

Ellis (l. II. al.); *Drähms:* The criminal 1900.; *Kellor:* Experimental sociology. Delinquents 1901.; *Mac Donald:* Abnormal man 1893.; *u. az:* Criminology (2. kiad.) 1893. (mindkettő a kiadás évéig terjedő bő bibliografiával); *Wilson:* Criminology 1900.; *Morrison:* Juvenile Offenders 1896.

4. Német.

Bär: Der Verbrecher in anthropologischer Beziehung 1893.; *Kurella:* Naturgeschichte d. Verbrechers 1893. (Lombroso nyomán); *Näcke:* Verbrechen und Wahnsinn beim Weibe 1894.; *Bleuler* (svájci): Der geborene Verbrecher 1896.; *Koch:* Die Frage nach dem geborenen Verbrecher 1894.; *Gretener:* C. Lombrosos Verbrecher von Geburt 1890.; *Leggemann:* Lombroso's Theorie 1899.; *Lütgenau:* Darwin und der Staat 1905. 107—127.; *Kurella:* Zurechnungsfähigkeit, Kriminalanthropologie 1903.; *Sernoff* (orosz): Die Lehre Lombroso's (Weinberg ford.) 1906.

5. Magyar.

Lenhossék: Tizenhat súlyos bűntettes koponyája 1878.; *Török:* A Lombroso-féle bünügyi embertan alapeszméjéről (különlenyomat a Term. Közlönyből) 1906.; *Balogh:* Lombroso és a bünügyi embertan jelen állása Bud. Szemle 1906. évf. 321—332.; *Reichard:* Az anthropologikus büntetőjogról 1892. (Jog. Ért.); *Heil:* Naturalismus a büntetőjogban 1884. (Jog. Ért.). Az első kivételével az összes idézettek csupán rövid birálati ismertetések.

b) *Kriminálsociologia.*

1. Franczia.

Quetelet: Sur l'homme etc. 1836.; *Tarde* (l. II. al.); *u. az:* La criminalité comparée (3. kiad.) 1894.; *u. az:* Études de psychologie sociale 1898. 136—22[illegible]; *u. az:* Études pénales et sociales 1892.; *Grasse[illegible]:* Des principes sociologiques de la criminologie 19[illegible];

Aymard: La profession du crime 1905.; H. *Joly:* Le crime 4. kiad. (évsz. n.); *Vidal:* Considérations sur l'état actuel de la criminalité en France 1904.; *Corre:* Crime et suicide 1891.; *Corre-Aubry:* Document de criminologie retrospective 1895.; *Massenet:* Quelques causes sociales du crime 1893.; van *Kan* (holland.) Les causes économiques de la criminalité 1903.; *Bonger* (holland): Criminalité et conditions économiques 1905.; H. *Joly:* L'enfance coupable 1904.; *Albanel:* Le crime dans la famille 1900.

2. Olasz.

Ferri: A 1. al. i. m. (franc. kiad.) 131—259.; *Lombroso:* Le crime, causes et remèdes 1899. (ném. 1902.); *u. az:* La funzione sociale del delitto 1896.; *u. az:* Delitti vecchi e delitti nuovi 1902.; *Felice:* Principii di sociologia criminale 1902.; *Ferri:* Socialismo e criminalità 1883.; *Fornasari di Verce:* La criminalità e le vicende economiche 1894.; *Colajanni:* Sociologia criminale I—II. 1889.; *Turati:* Il delitto e la questione sociale 1883.; *Bosco:* La delinquenza in vari stati di Europa 1903.; *Laschi:* La delinquenza bancaria 1899 (franc. ford. 1901.).

3. Angol.

Morrison: Crime and its causes 1891.; *Gordon Rylands:* Crime its causes and remedy 1889.; *Sanford M. Green:* Crime 1889.; *Hall:* Crime in its relation to social progress 1902. 279—376.; *Wright:* The relation of economic conditions to the causes of crime 1900.

4. Német.

Aschaffenburg: Das Verbrechen und seine Bekämpfung (2. kiad.) 1906.; *Starke:* Verbrechen und Verbrecher in Preussen 1884.; *Oettingen:* Die Moralstatistik (3. kiad.) 1882.; *Mayr:* Statistik und Gesellschaftslehre I. 1895. II. 1897.; *Liszt:* Das Verbrechen als sozialpathologische Erscheinung; K. *Krauss:* Der Kampf gegen die Verbrechensursachen 1905 (vallásos szempontból); *Berg:* Getreidepreise u. Kriminalität in Deutschland 1902.; *Petersilie:* Untersuchungen über die Kriminalität in der Provinz Sachsen 1904.; *Dochow:* Die Kriminalität im Amtsbezirk Heidelberg 1906.; *Hoppe:* Alkohol und Kriminalität 1906.

5. Magyar.

Földes: A bűnügy statisztikája 1889.; *u. az:* Statisztikai előadások I. 1904. 68—213. Szorosabb értelemben vett kriminalsociologiai munka nincs.

c) *Kriminalisztika.*

Griffith: Mysteries of police and crime I—II. 1898.; H. *Gross:* Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik. I—II. (3. kiad.) 1904.; *Kluge:* Rothwelsch I. 1901.; *Weingart:* Kriminaltaktik 1904.; *Avé-Lallemant:* Das deutsche Gaunerthum I—III. 1858—1862.; *Berkes K.:* A tolvajélet ismertetése 1885.; *Béldy* Zs.: A tolvajnyelv (M. Nyelvőr 1897. évf. máj.). *Vámbéry:* A bűnügyi múzeum 1899. Becses anyag található a *Budapest fő- és székvárosi államrendőrség évi jelentéseiben* (eddig 13 kötet.)

d) *Folyóiratok.*

(Büntetőjog és kriminologia.)

Büntetőjog Tára XLIX. köt.

Jogtudományi Közlöny XLI. évf.

Révue pénitentiaire XXX. évf.

Journal du droit criminel LXXIX. évf.

Archives de l'anthropologie criminelle et des sciences pénales XX. évf.

Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft XXVI. évf.

Archiv für Strafrecht LIII évf.

Der Gerichtssaal LXVIII. évf.

Archiv für Kriminal-Anthropologie und Kriminalistik XXIV. köt.

Monatschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform III. évf.

Blätter für Gefängniskunde XL. évf.

Rivista Penale LII. évf.

Archivio di psichiatria, antropologia criminale e scienze penali XXVI. évf.

Rivista di diritto penale e sociologia criminale VII. évf.

Scuola positiva XVI. évf.

L'anomalo, rivista mensile di antropologia e sociologia criminale XVII. évf.

e) *Kongresszusi egyesületi kiadványok, gyüjtemények.*

Magyar Jogászegyleti Értekezések I—XXXII. köt.

Mitteilungen der internationalen kriminalistischen Vereinigung I—XIII.

Actes du congrès pénitentiare international. London I.; Stockholm I—II.; Roma I—V.; Szent-Péter-

vár I—V.; Párizs I—V.; Brüsszel I—V.; Budapest I—VI.

Actes du congrès international d'anthropologie criminelle I—VI. köt.

Juristisch-psychiatrische Grenzfragen. Eddig I—IV. kötet.

Bennecke-Lilienthal: Strafrechtliche Abhandlungen. Eddig 1—69. füz.

Abhandlungen des kriminalistischen Seminars in Berlin. N. F. I—V. köt.

MÁSODIK KÖNYV.

A BÜNTETŐTÖRVÉNY.

I. Az erkölcsi és a jogi norma.

Vámbéry: Büntetőjog és ethika 1906.; *M. E. Mayer:* Rechtsnormen und Kulturnormen 1903.; *Binding:* Handbuch I. 155—196.; *Finger:* Lehrbuch 96—108.; *Mittelstädt:* Gerichtssaal XLIII. 1—22.; *Alston:* The obligation of obedience to the law of the state 1905.

II. A büntetőtörvény lényege és tartalma.

Bar: Gesetz und Schuld 1—13.; *Binding:* Handbuch I. 197—222.; *Finger:* Lehrbuch 109—118.

III. A büntetőtörvény és a jog egyéb ágai.

Fayer: I. 91—92.; *Garraud:* I. 49—62.; *Vidal:* 51—54.; *Leuthold:* Gerichtssaal XXX. 207—218.; *Bülow:* Archiv f. Strafrecht XLV. 321—332.; *Meves* u. ott. XLVI. 81—95., 161—182.; *Cola:* Il diritto civile nei suoi rapporti con il diritto e le procedura penale 1885.

IV. A büntetőtörvény magyarázatának sajátos szabályai.

Fayer: I. 92—98.; *Finkey:* 105—110.; *Bar:* Gesetz und Schuld 14—28.; *Binding:* Handbuch I. 450—474., Lehrbuch I. 20—22.; *Peterson:* Archiv f. Strafrecht XXXIV. 90—107.

V. A btk. időbeli hatálya.

Finkey: 111—114.; *Liszt:* 93—96.; *Bar:* Gesetz und Schuld 59—97.; *Lehmann:* Das zeitliche Herrschaftsgebiet der Strafrechtssätze 1897.; *Binding:* Handbuch I. 223—268.; *Garraud:* Traité I. 219—265.

VI. A btk. területi hatálya.

Fayer: I. 143—154.; *Finkey:* 114—129.; *Doleschall:* i. m., *u. az:* «Kiadatás» Magyar Jogi Lexikon IV. kötetében; *Bar:* Gesetz und Schuld 99—235.; *Lammasch:* Auslieferungspflicht und Asylrecht 1887.; *Hegler:* Prinzipien des internationalen Strafrechts 1906.; *Deloume:* Principes généraux du droit intern. en matière criminelle 1880.; *Beauchet:* Traité de l'extradition 1899.

VII. A btk. személyi hatálya.

Finkey: 129—134.; *Tomcsányi V. Pál:* A mentelmi jog 1903.; *Jellinek:* A mentelmi jog 1890.; *Zubriczky:* Jogt. Közl. 1892. évf. 31.; *Pap:* A katonai büntető és fegyelmi fenyítőjog kézikönyve 1884.; *Gábor:* Tanulmányok a katonai büntetőjog köréből 1901.; *Baerensprung:* Die Unverantwortlichkeit des Regenten 1900.; *Schuster:* Mitteilungen der J. K. V. X. 53.; *Beling:* Die strafrechtliche Bedeutung der Exterritorialität 1896.; *Muraldt:* Die parlamentarische Immunität 1902.

HARMADIK KÖNYV.

A TETTES.

A) Mint a kriminologia tárgya.

I. **Bűntettes és gonosztevő.** (A kriminologiai bűntett fogalom.)

Garofalo: 1—68.; *Dürckheim:* De la division du travail social (2. kiad.) 35—52.; *Corre:* Crime et suicide 1—9.; *Mac Donald:* Criminology 17—35.; *Small:* General Sociology 1905. 295.; *Näcke:* 96—98.; *Makarewicz:* Einführung in die Philosophie des Strafrechts 1906. 36—135.; *Drähms:* 1—19.

II. **A gonosztevők osztályozása.**

Finkey: 162—164.; *Vidal:* 41—45.; *Ferri* (franc.): 80—130 (u. ott régebbi osztályozások); *E. Olrik:* Zeitschrift XIV. 76—82.; *Ellis* (ném.): 221—254.; *Prins:* 15—20., 166., 233—238.; *Drähms:* 41—58.; *Corre:* Les criminels 309—362., 401—407.; *Liszt:* 72.; *Sommer:* Kriminalpsychologie 1904. 337—352.; *Tarde:* Philosophie pénale 266—294.

III. **A bűntett egyéni tényezői.**

a) **Kor.**

A *B. IV. a)* alatt idézetteken felül. *Tarde:* Études de psychologie sociale 195—225.; *Többen:* Révue Pénitentiaire 1904. évf. 737—777., 845—878.; *Herz:* Die Kriminalität und die verschied. Altersklassen

1904.; *Raux:* Nos jeunes detenus 1893.; *Lombroso-Laschi:* I. 234—238.; *Magnan:* Actes du II Congrès d'anthr. crim. 47.; *Drähms:* 280—283., 270—307.; *Corre:* Crime et suicide 307—340.; *Ellis:* 229—233.; *Aschaffenburg:* 112—126.; *Liszt:* Aufsätze II. 331—355.

b) Nem.

Näcke: 95—173.; *Kellor:* 159—171.; *Corre:* Crime et suicide 262—306.; *Ellis:* 234—243.; *Lombroso-Ferrero* (ném.): 361—448.; *Lombroso-Laschi:* I. 222—233.; *Finkey:* 209—210.; *Aschaffenburg:* 127—131.; *Roncoroni:* Archivio di psichiatria 1893. 354. s köv.; *Prinzing:* Zeitschrift für Socialwissenschaft 1899. évf. 37., 1900. évf. 433.; *Proal:* 148—150.

c) Család.

(Átöröklési probléma.)

Ribot: A lelki átöröklésről (magy. ford. Holló I.) 1896.; *Dugdale:* The Iukes 1888.; *Proal:* 88—104.; *Debierre:* 316—338.; *Laurent:* Les habitués des prisons 11—26.; *Drähms:* 123—143.; *Francotte:* 127.; *Ellis:* 98—110.; *Kurella:* 135—179.; *Sichart:* Zeitschrift f. ges. Strw. X. 36.; *Aschaffenburg:* 101—109.

IV. Typikus gonosztevők.

a) Somatikus stigmák és fejlődéstani eltérések.

Lombroso: Jogi Lexikon II. «Büntettes» címszó alatt; *Ellis:* 55—131.; *Francotte:* 18—126.; *Dortel:* 9—36.; *Debierre:* 27—214 (igen alapos); *Garofal* : 69—84.; *Laurent:* L'anthropologie criminelle 189 ; *u. az:* Les habitués des prisons 309—352.; *Corr* :

Les criminels 2—133.; *Dallemagne:* 19—164.; *Kurella:* 11—134.; *Sommer:* Kriminalpsychologie 1904. 263—273.; *Drähms:* 82—122.; *Kellor:* 35—49.; *Mac Donald:* Criminology 36—69.; *Tenchini:* Cervelli di delinquenti 1885—1891.; *Frigerio:* i. m.; *Gradenigo:* i. m.

b) **Lelki sajátosságok.**

Longo: Psicologia criminale 1906. (kül. 54—110); *Marro:* i. m.; *Kovalevsky:* La psychologie criminelle 1903.; *Sommer:* Kriminalpsychologie 1904. 306—322.; *Jäger:* Archiv f. krim. Anthr. XXII. 1—48., 97—144.. XXIII. 1—32., 197—221.; *Garofalo:* 85—99.; *Ellis:* 132—220.; *Francotte:* 137—189.; *Kurella:* 201—252.; *Corre:* Les criminels 134—328.; *Ferriani:* Schreibende Verbrecher; *Lombroso:* Kerker-Palimpseste 1899.; *Drähms:* 59—81.; *Kellor:* 50—78.; *Mac Donald:* Criminology 70—118.; *Dortel:* 37—72., 106—128.; *Dostojevszky:* Bűn és bünhődés; *u. az:* Emlékiratok a halottak házából; *Kohler:* Verbrecher-Typen in Shakespeares Dramen 1903.; *Zola:* Az állat az emberben; *Bourget:* Le disciple; *Laurent:* Les habitués des prisons 373—504.

V. Alkalmi bűntettesek?

Lombroso: Der Verbrecher II. 261—341.; *Corre:* 346—355.; *Lombroso-Ferrero:* 449—466.; *Lombroso-Laschi:* II. 58—83.; *Drähms:* 195—219.; *Laurent:* Les habitués des prisons 27—38.

VI. Az elmebetegek «kriminalitása».

Sommer: Kriminalpsychologie 236—241.; *Moeli:* Über irre Verbrecher 1888.; *Näcke:* Die Unterbringung geisteskranker Verbrecher 1902.; *Lombroso:* Der Verbrecher II. 57—123.; *Lombroso-Laschi:* II.

1—27.; *Laurent:* Les habitués des prisons 273—296.; *Scheven:* Archiv f. Kriminalanthropologie IV. 1—48., 193—270.; *Türkel:* Die kriminellen Geisteskranken 1905.; *Hartmann:* Monatschrift f. Kriminalpsychologie I. 493—519.; *Ellis:* 249—254.; *Dortel* 73—90.; *Benedikt:* Juristische Briefe I—III. 1900.; *Di Mattos:* La pazzia in rapporto al delitto (portugalból) 1891.

VII. Degeneráltak.

Féré: Dégénerescence et criminalité (kül. 1—57); *Dallemagne:* Degénéres et déséquilibrés 1894. 455—493.; *Debierre:* 339—351.; *Laurent:* Les habitués des prisons 115—220.; *Carrier:* Contribution à l'étude des obsessions et des impulsions à l'homicide chez les dégénérés 1899.; *Henderson:* Dependents, defectives and delinquents 1896.; *Koch:* Abnorme Charaktere 1900.; *Proal:* 138—145.

VIII. A gonosztevők identifikációja.

Gábor: A daktyloscopia rendszere 1906.; *Henry:* Classifications and uses of finger prints 1901. (magy. átdolgozásban *Arányi-* és *Gábor*-tól 1905.); *Galton:* Finger prints 1902.; *Windt-Kodiček:* Daktyloskopie 1904.; *Lévay:* Jogi Lexikon I. «Bertillonage» c.; *Klatt:* Die Körpermessung der Verbrecher nach Bertillon 1902.; *Gross:* Handbuch für Untersuchungsrichter I. 274—284.; *Buschan:* Archiv für Strafrecht XLIV. 27—33.; *Vidal:* 438—502.; *Drähms:* 20—40.; *Daae:* Archiv für Kriminalanthropologie XXIV. 24—44.

B) Mint a büntett alanya.

I. **Általában** (büntetőjogi cselekvőképesség, nem, kor, személyi tulajdonságok).

Finkey: 159—181., 238—241., 208—209., 187—192.; *Liszt:* 120—121.; *Beling:* 82—87.; *Mestre:* i. m.; *Hafter:* Die Delikts- und Straffähigkeit der Personenverbände 1903.; *Vidal:* 225.; *Finger:* 206—208.

II. **Az akarati probléma és a büntetőjogi felelősség.**

Windelband: Über Willensfreiheit 1904. (klasszikus munka); *Mack:* Kritik der Freiheitstheorien 1906. (jó összefoglalás); *Petersen:* Willensfreiheit, Moral und Strafrecht 1905.; *Bárány:* Bűn és bünhödés (2. kiad.) 1906. (Wundt nyomán); *Vargha F.:* Sociologia és büntetőjog; *Hippel:* Willensfreiheit und Strafrecht 1903. (különleny., a determinismus rövid indokolása); *Finkey:* 143—149.; *Fayer:* 9—11.; *u. az:* Tanulmányok 100—130.; *Liszt:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. XVII. 70—98., XVIII. 22—266. (v. ö. *Binding* replikáját: Grundriss 90. 1. j.); *Alimena:* i. m.; *Mercier:* (angol) i. m.; *Fleury:* i. m.; *Landry:* La responsabilité pénale 1902.; *Hamon:* Déterminisme et responsabilité 1898.; *Tarde:* Philosophie pénale 83—148.; *Proal:* 387—435.; *Vidal:* 145—163.

III. **A beszámíthatóság mint a bűnösség előfeltétele.**

Az előző fejezetben említetteken felül: *Offner:* Willensfreiheit Zurechnung und Verantwortung 1904.; *Brichta:* Zurechnungsfähigkeit oder Zweckmässigkeit 1903. (radikális túlzó); *Goldenweiser* (kiewi ügyvéd): Zurechnung und strafrechtliche Verantwortlichkeit 1903.; *C. Günther:* Die Zurechnung im Strafrecht (2. kiad.)

1905. (indeterm.); *Finkey:* 156—159.; *Mitteilungen* der J. K. V. VII. 95—100.

IV. A beszámíthatóságot kizáró okok.

a) *Fejlődéstani okok.*
b) *Pathologiai okok.*
c) *Lélektani okok.*

ad *a) Fayer:* I. 319—331., 355—364.; *Finkey:* 175—193.; *Liszt:* 166—169.; *Vidal:* 187—271.; *Raux:* jeunes détenus 1890.; *H. Joly:* i. m.; *Albanel et Legras:* L'enfance criminelle 1899.; *Ferriani:* Minorenni delinquenti 1905.; *Morrison:* Juvenile offendres 1896.; *Slupecki:* Die Lehre von den jugendlichen Verbrechern 1895.; *Schmidt:* Die zur Erkenntnis der Strafbarkeit erforderliche Einsicht 1902.; *Mönkemöller:* Geistesstörung und Verbrechen im Kindesalter 1903.; *Zucker:* Schuld und Strafe der jugendlichen Verbrecher 1899.; *Trüper:* Psychopatische Minderwertigkeiten als Ursache von Gesetzesverletzungen Jugendlicher 1904.; *Vargha F.:* A gyermekkorban levő bűnösök 1895.; *Salgó-Fekete:* u. az 1895.; *Moravcsik:* A gyermekkorban levő bűntettesesekről; *Mitteilungen* der J. K. V. VIII. 366—407.; *Bonnefoy:* De la surdimutité au point de vue civil et criminel 1899.

ad *b)* az Első könyv *VII. 4. alatt idézettek.*

ad *c) Lilienthal:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. VII. 281.; *Drähms:* 308—330.; *Forel:* Der Hypnotismus (3. kiad.) 1895.; *Löwenfeld:* Der Hypnotismus 1901.; *Wundt:* Hypnotismus u. Suggestion 1892.; *Parisch:* Über Trugwahrnehmung 1894.; *Katzenstein:* Die Straflosigkeit der actio libera in causa 1901. (Binding szerint «dogmatisch unbeachtlich»); *Schnabel:* Über die nötingende Gewalt 1889.; *Bonnano:* i. m.; *Pro l:* Le crime et les suicides passionels 1900.; *Setti:* La forza irresistibile 1894.; *Actes* du III. Congrès d'antr p.

criminelle 3., 114., 169., 309. s köv.; *Fayer:* A Pribil-esethez 1888.; *Tomics Jása:* Önvédelmi beszéde 1891.

V. A korlátozott beszámíthatoság.

Gottschalk: Materialien zur Lehre von der verminderten Zurechnungsfähigkeit 1904. (a kérdés nagy terjedelmű, de csekély tartalmú irodalmának kimerítő kivonata); *Mitteilungen* der J. K. V. XII. 265—286.; *Friedmann E.:* A korlátozott beszámíthatóságról 1903.; *Lukács H.:* A korlátozott beszámíthatóságról 1903.; *Salgó:* A csökkent beszámíthatóság 1903.; *Salgó:* Milyen intézkedések szükségesek a csökkent beszámítású és iszákos egyénekkel szemben 1905.; *Hübbe:* Strafrechtliche Behandlung der vermind. Zurechnungsfähigkeit 1902.; *Longard:* Monatschrift f. Kriminalpsych. III. évf. 37—106.; *Revue Pénitentiaire* 1905. évf. 49—70., 185—221., 313—352., 473—518.; *Scholz:* Die moralische Anasthesie 1904.; *Schaefer:* Der moralische Schwachsinn 1906.

VI. A bűnösség alakzatai.

Finkey: 268—271.; *Liszt:* 157—162.; *M. E. Mayer:* Die Schuldhafte Handlung und ihre Arten 1901.; *Löffler:* Die Schuldformen des Strafrechts 1895.; *Miricka:* i. m.; *Sturm:* Die strafrechtliche Verschuldung 1902.; *Heinemann:* Die Binding'sche Schuldlehre (Abh. d. krim. Sem. zu Marburg 1889. 251—367.); *Liepmann:* Die Entstehung des Schuldbegriffes 1891.; *u. az:* Einleitung 114—187.; *Calker:* Ethische Werte im Strafrecht 1904.

a) A szándék.

Finkey: A szándék fogalma és ismérvei a büntetőjogban 1899. (akarati elmélet igazolása); *Fayer:* I.

399—306.; *Heil:* Jogállam III. 425—427., 537—542.; *Thyrén:* Abhandlungen II. 1896. 109—154.; *Heitz:* Das Wesen des Vorsatzes 1885.; *Hippel:* Die Grenzen von Vorsatz und Fahrlässigkeit 1903.; *Klee:* Zur Lehre vom strafrechtlichen Vorsatz 1897.; — *Liszt:* 169—174. és Aufsätze II. 251—283.; *Raoul-Duval:* i. m.; *Garraud:* Traité I. 534—550.; — *Finkey:* A motivumok tana 1903. (igen alapos!); *Meissner:* Motiv u. Gesinnung im Strafrecht 1903.

b) A gondatlanság.

Fayer: 307—310.; *Finkey:* 299—309.; *Sauvard:* Le délit d'imprudence 1900.; *Bruck:* Zur Lehre von der Fahrlässigkeit 1885.; *Wahlberg:* Kleinere Schriften III. 268.; *Rotering:* Fahrlässigkeit und Unfallgefahr 1892.; *Angiolini:* Dei delitti colposi 1901.; *Mosca:* Nuovi studi e nuove dottrine sulla colpa 1896.; *Puglia:* Scuola Positiva 1898. évfolyam 129., 1900. évf. 577.

VII. A bűnösséget kizáró okok, különösen a tévedés.

Kohlrausch: Irrtum und Schuldbegriff 1903. (kül. 84—186.); *Kahn:* Der ausserstrafrechtliche Rechtsirrtum 1900.; *Köhler:* Die Strafbarkeit bei Rechtsirrtum 1904.; *Allfeld:* Die Bedeutung des Rechtsirrtums im Strafrecht 1904.; *Bülow:* Gerichtssaal LXX. 1—4.; *Rosenblatt:* u. ott. LXI. 1—43.; *Bar:* u. ott. XXXVIII. 252—289.; *Finkey:* 285—291.; *Fayer:* I. 352—355.

NEGYEDIK KÖNYV.

A BÜNTETT.

A) Mint társadalmi jelenség.

I. A kriminálsociologia módszere.

Földes: Statisztikai előadások I. 42—67., 78—93.; *Aschaffenburg:* 1—10.; *Kellor* 1—34.; *Liszt:* 70.; *u. az:* Aufsätze II. 433—447.; *Rylands:* 12—46.; *Tarde:* Études pénales et sociales 273—278.

II. A bűntett mint a társadalmi élettan tárgya. (Akut és kronikus kriminalitás.)

Liszt: 71—73.; *u. az:* Aufsätze II. 230—250.; *Gumplovicz:* Soziologische Essays 1899. 99—122.; *Finkey:* 217—222.; *Van Hamel:* Zeitschrift XXI. 345—362.; *Kleinfeller:* Archiv für Strafrecht XXXVII. 257—274.; *Tarde:* Études de psychol. sociale 136—161.

III. A bűntett tellurikus tényezői.

Morrison: 23—81.; *Aschaffenburg:* 11—23.; *Lombroso:* Le crime 1—23.; *Corre:* Crime et suicide 605—639.; *Tarde:* Philosophie pénale 298—320.; *Földes:* A bünügy statisztikája 38—49.

IV. A bűntett társadalmi tényezői.

a) **Rassz és nemzetiség.**

Lombroso: Le crime 25—49.; *Aschaffenburg:* 23—41.; *Tarde:* La criminalité comparée 151—164.; *Cola-*

janni: II. 189—308.; *Kitts:* Serious crime in an indian province 1889.; *Földes:* A bünügy statiszt. 128—131.

b) **Vallás és műveltség.**

Colajanni: II. 622—644.; *Földes:* A bünügy statisztikája 124—127., 111—118.; *Lombroso:* Le crime 162—176., 281—282.; *Tarde:* Philosophie pènale 377—382.; *Aschaffenburg:* 41—48., 109—111.; *Sanford M. Green:* 68—74.; *Corre:* Crime 447—470.; *Löwenfeld:* Die Wahrheit über der Juden Antheil am Verbrechen 1881.

c) **Gazdasági és társadalmi rend. — A büntett és az osztályharc.**

Bonger: 311—725.; *Colajanni:* II. 452—566.; *Morrison:* 128—148.; *Tarde:* Philosophie pén. 382—394.; *Földes:* A bünügy statisztikája 99—110.; *Sanford M. Green:* 97—140.; *Aschaffenburg:* 83—100.; *Lombroso:* Le crime 139—158., 258—262., 272—275.; *Hall:* 315—320.; *Van Kan:* i. m. (irodalmi compilatio); *Lacassagne:* Comte rendu du I. Congrès d'anthrop. crim. 166—167.; *Berg:* Getreidepreise und Kriminalität 1902. Érdekes: *Bosco:* 168—176.

d) **Foglalkozás. — Városi és falusi kriminalitás.**

Tarde: Philosophie pénale 349—364.; *Földes:* A bünügy statiszt. 120—124.; *Aschaffenburg:* 49—55.; *Lombroso:* Le crime 86—90.; *Prinzing:* Zeitschr. f. d. ges. Strw. XXII. 562—588.; *Corre:* Crime 491—554.

e) Csavargás és koldulás.

Flynt: Tramping with the tramps (ném. L. Du Boys-Reymond ford.) 1904. (Kivonat M. Jogász Ujság 1904. évf.); *Ostwald;* Die Bekämpfung der Landstreicherei 1903.; *Bonhoeffer:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. XXI. 1—65., XXIII. 106.; *Rivière:* Mendiants et vagabonds 1902.; *Finkey:* A csavargás és koldulás szabályozása (különleny.) 1905. 7—10.; *Rotering:* Monatschrift f. Krim. psychol. I. 223. és 572. *Florian-Cavaglieri:* I vagabondi. I—II. 1897—1900.

f) Alkoholismus.

Hoppe: Alkohol und Kriminalität 1906.; *N. Fekete Gy.:* Budapesti Szemle 1899 dec. füz.; *Csillagh Gy.:* Actes du VII. Congrès pénit. international IV. kötet.; *Vámbéry-Bleuler:* Xème Congrès intern, contre l'alcoolisme Rapports et compte-rendu 1906., 101—127.; *Quensel:* Monatschrift f. Kriminalpsych. I. 323.

g) Népszokások és babona.

Löwenstimm: Aberglaube und Strafrecht 1897.; *u. az:* Zeitschrift für Sozialwissenschaft 1903., 209—231., 273—286.; *Hans Gross* I. 201., 405., 410., 416., 424. II. 184., 217., 304,; *Rothe:* Allgem. Zeitschrift f. Psych. LV. 326.; *Lehmann:* Babona és varázslat (magy. ford. Ranschburg Pál) I—II. 1900.; *Glos:* Archiv. f. Kriminalanthr. XX. 59.; *Hahn* u. ott XII. 270.; *Hellwig* u. ott XIX. 286.; *Pelmann:* Deutsche Revue. 1906. 160—169.

V. A bűntett mint hivatás.

Liszt: Strafr. Aufsätze II. 308—330. *Tarde:* Études de psychologie sociale 162—194.; *Aymard:* 11—136.; Actes du IV. Congrès pénitent. intern. II. 673—750.; *Leppmann:* Mitteilungen der J. K. V. IX. 149—171.; *Földes:* Statisztikai előadások I. 197—213.; *Alongi:* La mafia (2. kiad.) 1904.; *u. az:* La camorra 1890.; *Calon:* La mafia 1905.

VI. A tömegbüntett.

Sighele: La folla delinquente (ném. ford. 107—153.); *Angyal:* A tömeg büntettei (Akad. Ért.) 1905 s az ott idézettek (9. old. 1. jegyz.)

VII. A háború és a kriminalitás.

Tarde: La philos. pénale 421—423.; *Colajanni:* II. 567—588.; *Starke:* Verbrechen und Verbrecher 58—62.; *Hamon:* Psychologie du militaire professionel 1904. V—VIII. fej.; *Bonger:* 571—573.; *Lombroso:* Le crime 239—241.

VIII. A művelődés és a kriminalitás.

Földes: A bűnügy statisztikája 111—120.; *Corre:* Le crime 341—352.; *Ferri:* 142—144.; *Tarde:* Philosophie pén. 394—398.; *Drähms:* 16., 207., 250., 374—375.; *Lombroso:* Le crime 50—63.

IX. A kriminalítás fejlődése és jövője.

Tarde: La criminalité comparée 180—194.; *Hall:* Crime in its relation to social progress 279—301., 331—375.; *Bosco:* La delinquenza 234—255.; *Bonger:* 721—726.; *Garraud:* Traité I. 23—24.

B) Mint jogi fogalom.

I. A büntetendő cselekmény.

a) Fogalma.

Finkey: 211—216.; *Liszt* 118.; *Binding:* Normen I. 188—236. Handbuch I. 110—114.; *Geyer:* Kleinere Schriften 1889. 65—107.; *Beling:* Das Verbrechen 5—72.; *Hrehorowicz:* Grundbegriffe des Strafrechts (2. kiad.) 145—151; *Merkel:* Krimin. Abhandlungen I. 1—103.; *Goldschmidt:* Das Verwaltungsstrafrecht 1902.; *Makarewicz:* Einführung 26—135.

b) Osztályozása.

Fayer: I. 120—126.; *Liszt:* 118—119.; *Wahlberg:* Gesamm. kleinere Schriften III. 18—54.; *Rosenberg:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. XXII. 41., XXIV. 1—34.; *Zucker:* Gerichtssaal XLVIII. 419—433.; *Mitteilungen der J. K. V.:* VI. 263. s köv., 354. s köv. VIII. 77., 92., 131. s köv.; *Vidal:* 86—120.; *Wertheimer:* Die Mischgesetze im d. Strafgesetzbuch 1903.; *Vámbéry:* Jogt. Közlöny 1899. évf. 249 s köv.

II. A büntetendő cselekmény tárgya.

Liszt: 64—66., 298—301.; *Finkey:* 241—244.; *Oppenheim:* Die Objekte des Verbrechens 1894.; *Finger:* Gerichtssaal XL. 139—157.; *Kessler:* u. ott XL. 580—603.; *Gerland:* Gerichtssaal LIX. 93.

III. A tényálladék.

Beling: Die Lehre vom Verbrechen 110—292.; *Finkey:* 234—238.; *Binding:* Lehrbuch I. 8—19.; *Finger:* I. 115—118.; *u. az:* Gerichtssaal L. 32. s

köv.; *Kohlrausch:* Zeitschrift XXIV. 731.; *Kärcher:* Gerichtssaal XXXIV. 149—155.

IV. A cselekvés és az eredmény.

Fayer: I. 116—120.; *Finkey:* 244—254.; *Liszt:* 121—125.; *Radbruch:* Der Handlungsbegriff 1904.; *Marcus:* Der Begriff des Erfolges im Strafrecht 1903.; *u. az:* Gerichtssaal LX. 353—362.; *P. Merkel:* Begehung durch Unterlassung 1895.; *Sturm:* Die strafbaren Unterlassungen 1905.; *Lammasch:* Handlung und Erfolg 1882. külön leny. a Grünhut-féle Zeitschrift IX. köt.; *Gand:* i. m.; *Jodl:* Gerichtssaal LXIV. 417—435.; *Wahlberg:* Klein. Schriften III. 230.; *Rümelin:* Der Zufall im Recht 1896.

V. A kauzalitás elméletei.

Fayer: 106—112.; *Finkey:* 258—267.; *Heil:* Magyar Igazságügy XXVIII. 227.; Jogállam II. 78.; *Friedmann E.:* Jogi Lexikon V. «Okozatosság».; *Buri:* Über Causalität und deren Verantwortung (2. kiad.) 1885.; *Thyrén:* Abhandlungen I. 1894. (nehezen élvezhető!); *Hartmann:* Das Kausalproblem im Strafrecht 1900 (jó áttekintés); *Rümelin:* Archiv f. civil. Praxis XC. 171—344. (külön is 1900); *Radbruch:* Die Lehre von der adäquaten Verursachung 1902.; *Rohland:* Die Kausallehre des Strafrechts 1903.; *Wiechowsky:* Die Unterbrechung des Kausalzusammenhanges 1904.; *Müller:* Gerichtssaal L. 241—339.; *Traeger:* Der Kausalbegriff im Straf- u. Zivilrecht 1905.; *Kohler:* Archiv f. Strafrecht LI. 327—339.

VI. A jogellenesség és hiányai.

Hold v. Ferneck: i. m.; *Dohna:* Die Rechtsw[illegible]igkeit als allgemeingültiges Merkmal im Tatbes[illegible]nde strafb. Handlungen 1905.; *Stooss:* Zeitschrift f. d[illegible]ges.

Strw. XXIV. 319—332.; *Liszt:* 139—141.; *Kitzinger:* Gerichtssaal LV. 1—105.

a) Volenti non fit iniuria? és a büntett mint jogos cél eszköze.

Finkey: 205—208.; *Liszt:* 155.; *Pfersdorf:* Die Einwilligung des Verletzten 1897.; *Harding:* Straflose Körperverl. bei Bewegungsspielen 1902.; *Klee:* Archiv f. Strafrecht XLVIII. 177—207., 337—349., XLIX. 246—259. L. 364—385. (különleny. is); *Campogrande:* I diritti sulla propria vita 1897.; *Ullmann:* Gerichtssaal XXXVII. 528—586.; *Rosenberg:* u. ott. LXII. 62—83.; *Bar:* u. ott. LX. 81—112.; *Stooss:* Die pflichtmässige ärztliche Handlung 1899. *Büdinger:* Die Einwilligung zu ärztlichen Eingriffen 1905.; *Brouardel:* La responsabilité médicale 1896. *Schmidt:* Die strafr. Verantwortlichkeit d. Arztes für verletzende Eingriffe 1900.

b) Kötelesség és jogosultság.

Liszt: 152—153.; *Girginoff:* Der bindende Befehl im Strafrecht 1904.; *Riso:* Das Recht der Eigenmacht 1900.; *Tarnai* Magyar Igazságügy 1891. 1. és 2. füz.; *Bleuer:* A jogtalan önsegély 1891 (különl.); *Fayer:* I. 99—103.; *Finger:* Das Züchtigungsrecht und dessen Missbrauch 1888.; *Ortloff:* Die Überschreitungen des Züchtigungsrechts 1901.; *Bauer:* Annalen des deutschen Rechts 1902. 886—902.; *Sládecek:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. XVI. 127—141.; *Van Calker:* Die strafr. Verantwortlichkeit für auf Befehl begangene Handlungen 1891.

c) A jogos védelem.

Fayer: I. 332—344.; *Finkey:* 193—201.; *Liszt:* 143—147.; *Heil:* Jogt. Közl. 1889. 168.; *Vargha* F.: Ügyvédek Lapja 1890. 26—28. sz.; *Vidor:* Jogt. Közl. 1902. 255., 318.; *Alberti:* Das Notwehrrecht 1901.; *Ferneck:* Die Rechtswidrigkeit II. 1905.; *Ahsbahs:* Die Grundlinien des Notwehrrechts 1903.; *Oetker:* Über Notwehr und Notstand 1903.; *Schleifenbaum:* Begriff und Bedeutung des gegenwärtigen rechtswidrigen Angriffs 1904.; *Scherma:* Il diritto di difesa 1898.; *Garraud:* Traité I. 570—596.; *Ihering:* Der Kampf ums Recht (7. kiad.) 1884.; *Neumond:* Gerichtssaal LVI. 46—54 (érdekes!).

d) A végszükség.

Finkey: 201—205.; *Fayer:* 345—352.; *Liszt:* 147—151.; *Vidal:* 295—314.; *Moriaud:* 248—312.; *Auer:* Der strafrechtliche Notstand 1903.; *Stammler:* Darstellung der strafr. Bedeutung des Nothstandes 1878.; *Würzburger:* Das Recht d. strafrechtlichen Notstandes 1903.; *Battlay:* M. Igazságügy XIV. 213. s köv. Meg kell jegyezni, hogy a végszükség rendszerileg helyesen a büntetés alkalmazását kizáró okok közé tartozik (Így Birkmeyer: Grundriss 43.) s csak az antithetikus kapcsolat folytán sorakozik a jogos védelem tana mellé.

VII. A büntetendő cselekmény módozatai.

Finkey: 255—258.; *Liszt:* 135—138.; *Heil:* B. J. T. XXXI. 65, Jogállam II. 28.; *Kitzinger:* Ort und Zeit der Handlung im Strafrecht 1902.; *Lutz:* Der Begriff der Öffentlichkeit 1901.; *Zsitvay:* i. m.; *Kenedi:* A magyar sajtójog 1903.; *Vargha* F.: Vitás kérdések

a sajtóvétségeknél 1895.; *Illés* K.: Az anyagi Btk-ek és a sajtótörvény 1901.; *Friedmann* E.: Magyar Jogi Lexikon V. 652. s köv. (megbízható rövid összeállítás); *Klöppel:* Das Reichspressrecht (2. kiad.) 1905.; *Barbier:* Code expliqué de la presse (2. kiad.) 1895.

a) *hely;*
b) *idő;*
c) *eszköz.*

VIII. A büntetendő cselekmény alakzatai.

a) Az előkészülettől a befejezésig.
(A kisérlet tana.)

Baumgarten: i. m.; *Wlassics:* i. m.; *Angyal:* A véletlenség és a kisérlet 1903.; *Fayer:* 234—259.; *Finkey:* 310—331.; *Liszt:* 199—214; *Mercier:* i. m.; *Vidal:* 128—141.; *Gallet:* i. m.; *Saleilles:* Révue pénitentiaire 1897. évf. 53. és 321.; *Angiolini:* 255—262.; *u. az:* Scuola positiva 1897. 599.; *Schneider:* Zur Lehre vom Versuch 1896.; *Delaquis:* Der untaugliche Versuch 1904.; ehhez: E. *Liszt:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. XXV. 24—94); *Horn:* u. o. XX. 309—361.; *Rosenberg:* u. o. XX. 685—707.; *Herzog:* Rücktritt vom Versuch u. tätige Reue 1889.; *Kohn:* Der untaugliche Versuch und das Wahnverbrechen 1904.; *Fabian:* Abgrenzung von untauglichem Versuch und Putativdelikt 1905.

1. Az előkészületi cselekmény.
2. A kisérlet fogalma és fokai.
3. Az alkalmatlan tárgy és eszköz.
4. Az önkéntes elállás és az eredmény elhárítása.
5. A bevégzett büntetendő cselekmény.
6. Restitutio in integrum a büntetőjogban.

b) Tettesség és részesség.

Wlassics: A tettesség és részesség tana; *Csemegi*: B. J. T. IV. 81.; *Angyal*: i. m.; *Heil*: M. Igazságügy XX. 361.; *Finkey*: 332—366.; *Fayer*: I. 260—298.; *Liszt*: 214—234.; *Beling*: 390—531; *Birkmeyer*: i. m. (birálata *Buri*: Beiträge 389 s köv.); *Schütze*: Die notwendige Teilnahme 1869.: *Freudenthal*: Die notwendige Teilnahme 1901.; *Wuttig*: Fahrlässige Teilnahme am Verbrechen 1902.; *Weinberg*: Teilnahme an fahrlässigen Handlungen 1904.; *Nagler*: Die Teilnahme am Sonderverbrechen; *Heilborn*: Der Agent provocateur 1901; *Yamakawa*: Zur Lehre von der Mittäterschaft 1900.; *Haas*: Die Mehrtäterschaft 1898.; *Mintz*: Die Lehre von der Beihilfe 1892.; *Löwenstein*: Der Vorsatz des Anstifters 1897.; *Reuss*: Die Haftung Dritter 1900.; *Haupt*: Zeitschrift f. die ges. Strw. XV. 202—214, 569—594.; *Buri*: Gerichtssaal LVI. 418—472.; *Höpfner*: Zeitschrift f. d. ges. Strw. XXVI. 579—631; *Vidal*: 503—545.; *Cuche*: i. m.; *Sighele*: Theoria positiva della complicità 1894.; *Ferri*: Difese penali 1899., 221—247.; *Tarde*: Actes du congrès d'anthrop. crim. de Bruxelles 73—90., 371—384.

1. A részesség alakzatai.
2. A felbujtás.
3. A tettesség és társtettesség.
4. A bünsegély.
5. A tettesek és részesek viszonya.
6. A komplott és bünbanda.
7. A sajtójogi felelősség.

ad 7. A *VII.* al. id. felül: *Baumgarten*: Zeitschrift f. d. ges. Strw. V. 500. s köv.; *Wahl*: Die strafrechtl[illegible]e Haftung des verantwortlichen Redakteurs 1904.; *J[illegible]*: Wesen der pressrechtlichen Fahrlässigkeit 1899.

c) Az egység és többség.

(A «bünhalmazat» tana).

Finkey: 367—390.; *u. az:* Az egység és többség tana.; *u. az:* Jogt. Közl. 1900. évf. 2. sz.; *Illés K.:* A bünhalmazat 1887.; *Baumgarten:* Törvényhalmazat és bünhalmazat (különleny.) 1887.; *Balogh:* A folytonos és folytatólagos büncselekmények tana 1885.; *Rosenblatt* i. m.; *Köhler:* Die Grenzlinien zwischen Idealkonkurrenz und Gesetzeskonkurrenz 1900; *Höpfner:* Einheit und Mehrheit der Verbrechen I. 1901.; *Beling:* 333—389.; *Rathenau:* Zur Lehre vom fortgesetzten Verbrechen 1906.; *u. az:* Gerichtssaal LVI. 81.; *Bülow:* u. ott. LIX. 177.; *Lilienthal:* Beiträge zur Lehre von den Kollektivdelikten 1879.

1. Cselekvésegység és többség.
2. Cselekvés többség és cselekményegység.
3. Az ú. n. alaki és anyagi bünhalmazat.

ÖTÖDIK KÖNYV.

A BÜNTETÉS.

A) *A jogban.*

I. A büntetés fogalma.

Finkey: 391—395.; *Liszt:* 248—252.; *Binding:* Normen I. 270—290.; *Kohler:* Das Wesen der Strafe 1888.; *Makarewicz:* Einführung 214—272.; *Hugueney:* i. m. (külön. 279—310.); *Ullmann:* Gerichtssaal XXXIV. 29—42.; *Lammasch:* Zeitschrift f. die ges. Strw. XV. 633—658.; *Bar:* Probleme des Strafrechts 1896.; *Oetker:* Zeitschrift f. die ges. Strw. XVII. 493—589.; *Finger:* I. 38—45.; *Steinmetz:* II. 177—326., 349—394.; *Bentham:* Works I. 390—395.; *Ihering:* Zweck im Recht I. 483—496.; *Merkel:* Gesamm. Abhandlungen I. 236—246.; *Liepmann:* Einleitung 188—196.; *Lanza:* L'umanesimo nel diritto penale 1906.

II. A büntetés célja.

Gauckler: La peine et la fonction du droit pénal 1893.; *Garraud:* Le problème moderne de la pénalité 1888.; *Laistner:* Das Recht in der Strafe 1872.; *Merkel:* Gesamm. Abhandlungen I. 1—14., II. 687—723.; *Schmidt:* Die Aufgaben der Strafrechtspflege 1895.; *Liszt:* Aufsätze I. 82—179.; *Liepmann:* Einleitung 196—207.; *Netter:* Das Prinzip der Vervollkommnung 285—357.; *Berolzheimer:* Die Entgeltung im Strafrecht 110—158.; *Seuffert:* Was will, was wirkt, was soll die staatliche Strafe? 1897.; *Finkey:*

395—402.; *Cuche:* Traité de science et de législation pénitentiaires 1905. 1—46.

III. A büntetési rendszer és a büntetési eszközök.

Finkey: 404—407.; *Bentham:* Works (ed. Bowring) I. 91—96., 402—503.; *Saint Edme:* Dictionnaire de la pénalité I—V. 1824.; *Merkel:* Kriminalistische Abhandlungen I. 57.; *Wahlberg:* Gesamm. kleinere Schriften II. 231—264.; *Sonntag:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. I. 480—529.; *Mittelstädt:* u. ott II. 419—449.; *Finger:* 448—452.; *Vidal:* 547—555.; *Garraud:* Traité I. 603—625.; *Krohne:* Lehrbuch d. Gefängniskunde 220—223.; *Schmölder:* Die Strafen des deutsch. St. G. 1885.

IV. A halálbüntetés.

Szemere B.: A büntetésről, kül. a halálbüntetésről 1841.; *Balás* E.: A halálbüntetésről 1900. (különleny.); *Fayer:* Az 1843-iki jav. anyaggyűjteménye III. 24—63., IV., LXI—LXXVI.; *Olivecrona:* La peine de mort 1903.; *Katzenstein:* Die Todesstrafe 1902. (Ehhez *Vámbéry*: Jogt. Közl. 1902. évf. 213.); *Tarnai:* Magy. Igazságügy XXXVI. 413.; *Tarde:* Philosophie pénale 532—572.; *Holtzendorff:* Das Verbrechen d. Mordes u. die Todesstrafe 1875.; *Glaser:* Gesamm. Schriften I. 177—193.; *Zsoldos:* M. Jogász Ujság 1904. 451.; *Lenotre:* La guillotine 1893.; *Fayer:* I. 159—169.; *Finkey:* 407—413.

V. A szabadságvesztésbüntetés.

Megyery: A magyar börtönügy 1905.; *Pulszky-Tauffer:* A börtönügy multja, elmélete és jelen állapota 1867.; *Dombováry:* i. m. 271—362.; *Finkey:* A börtönügy jelen állása és reformkérdései 1904.;

Krauss: Im Kerker vor u. nach Christus 1895.; *Holtzendorff-Jagemann*: Handbuch des Gefängniswesens I—II. 1888.; *Krohne*: Lehrbuch der Gefängniskunde 1889.; *Langer*: Der progressive Strafvollzug 1904.; *Marcovich*: Das Gefängniswesen in Österreich 1899.; *Korn*: Ist die Deportation als Strafmittel praktisch verwendbar? 1898.; *Aschrott*: Strafensystem u. Gefängniswesen in England 1887. (pótlás Zeitschrift f. d. ges. Strw. XVII. 1—52.); *Cuche*: Traité de science et de législation pénitentiaire 1905.; *Bérenger* (és mások): Les institutions pénitentiaires de la France 1895.; *Du Cane*: Punishment and prevention of crime 1885.; *Wines*: Punishment and reformation 1885.; *Griffiths*: Secrets of the prison house I—II. 1894.; *u. az*: The chronicles of Newgate 1884.; *Hippel*: Zeitschrift f. d. ges. Strw. XVIII. 419. és 608.; *Rosenfeld*: u. ott XXVI. 1—18.

VI. A pénzbüntetés.

Finkey: 453—458.; *Fayer*: I. 215—220.; *u. az*: Büntetési rendszerünk reformja III. 7—10.; *Vámbéry*: Jogi Lexikon VI. «Pénzbüntetés» címszó; *Lengyel A.*: Jogt. Közlöny 1903. évf. 77.; *Stooss*: Zur Natur der Vermögensstrafen 1878.; *Reinhardt*: Geldstrafe und Busse 1890.; *Kohler*: Archiv f. Strafrecht XLIX. 177—184.; *Cuche*: 179—186.; *Vidal*: 630—635.; *Cicarelli*: Scuola positiva 1897. évf. 577. és 641.

VII. A mellékbüntetés.

Fayer: I. 221—233.; *Finkey*: 459—466.; *Angyal*: Jogt. Közl. 1906. évf. 62.; *Marcuse*: Die Ehrenstrafe 1899.; *Wahlberg*: Ehrenfolgen der strafgerichtlichen Verurteilung 1864.; *Conta*: Die Ausweisung aus deutschen Reich 1904.; *Mandry*: Der civilrechtl: Inhalt d. Reichsgesetze 1898. 88—107.; *Nissen*:

Einziehung 1887.; *Grüter:* Zur Lehre von der Einziehung 1895.; *Herschel:* Die Rechtskraft d. strafproz. Entscheidung über Einziehung 1899.; *Hippel:* Die korrektionelle Nachhaft 1889.; *Fuhr:* Strafrechtspflege und Socialpolitik 1892. (a rendőri felügyeletről); *Zucker:* Die Polizeiaufsicht 1894.

VIII. A bűntett egyéb jogkövetkezményei.

IX. A javítóintézet.

Kún-Láday: A fiatalkoruak kriminalitása elleni küzdelem Magyarországon 1905.; *Fekete:* Az elhagyott gyermekek és a fiatalkoru bűntettesek gondozása 1893.; *Többen:* A javítóintézetekről (Jogászegyl. vita) 1897.; *Gruber:* A javítóintézetekről 1897.; *Vámbéry-Krajcsik:* A javítóintézetekről 1897.; *Lenz:* Die Zwangserziehung in England 1893.; *Láday:* Jogállam 1906. évf.; l. még a *B. VII. d. 2.* al. irodalmat.

B) Mint a poenologia (alkalmazott kriminologia) tárgya.

I. A börtönügyi tudomány.

Finkey: A börtönügy jelen állása 5—33.; *Wlassics:* Jogt. Közl. 1904. 52. sz.; *Vámbéry:* M. Jogász Ujság 1905. évf.; *Krohne:* Jahrbuch d. intern. Vereinigung für vergl. Rechtswissenschaft 1897. 73—76.; *u. az:* Jogt. Közl. 1903. 18. sz.; *Speck:* Rückblick auf die Entwickelung des d. Gefängniswesens 1901.; *Cuche:* 47—60.; *Boies:* The science of penology 1901. 3—14.; *Finkey:* 402—404.; *Limberg:* Blätter f. Gefk. XXXIX. 289.; *Langer:* u. ott 367.

Az uralkodó büntetésnem birálata.

A IV. al. irodalmon felül: *Fayer:* Büntetési rendszerünk reformja 1889. 5—12.; *Kelemen:* A magyar

Btk. büntetési és börtönrendszere 1889.; *Székely* F.: u. az 1889.; A magyar Btk. bünt. és börtönrendszerének végrehajtása (Jogászegyl. vita) 1890.; *Balogh*: Börtönügyi viszonyaink reformjához 1888.; *Finkey*: Büntetési rendszerünk egyszerűsítése 1904.; *Mittelstädt*: Gegen die Freiheitsstrafe 1879.; *Finger*: Zur Frage der Umgestaltung des heutigen Strafensystems 1890.; *Bruck*: Fort mit den Zuchthäusern 1894.; *Wach*: Die Reform der Freiheitsstrafe 1890.; *Treu*: Der Bankrott des modernen Strafvollzugs 1904.; *Gennat*: Das Strafensystem u. seine Reform 1905.; *Wulffen*: Reformbestrebungen aus d. Gebiete des Strafvollzugs 1905.; *Treu*: Strafjustiz, Strafvollzug 1905.; *Heimberger*: Zur Reform des Strafvollzuges 1905.; *Leuss*: Aus dem Zuchthause 1903.; *Szecsődy*: Az elitélt sorsa 1905.; *Auer*: Zur Psychologie der Gefangenschaft 1905.; *W. B. N.*: Penal servitude 1903.; *Tallack*: Penological and preventive principles (2. kiad.) 1896.; *u. az*: Howard letters and memorials 1905.; A börtönreform kezdeteire érdekes: *Wichern*: Zur Gefängnis-Reform (Gesamm. Schriften IV.) 1905.

III. Büntetés és praeventio.

Boies: 311—416.; *Lombroso*: Le crime 293—442.; *Tallack*: 314—410.; *Wines*: 292—308; *Cuche*: 10.; *Finkey*: 33.; *Thomsen*: Criminalpolitische Bekämpfungsmethoden 1893.; *u. az*: Grundriss d. deutschen Verbrechensbekämpfungsrechts 1905. (ehhez: *Vámbéry*: Jogt. Közl. 1905. 198—199); *Wüst*: Die sichernden Massnahmen 1905.; *Lilienthal*: Zeitschrift f. d. ges. Strw. XV. 121—123.; *Saleilles*: L'individualisation de la peine 131—136.; *Stooss*: Der G st der modernen Strafgesetzgebung 1896.; *Ferri*: 21 — 259.; *Krauss*: Der Kampf gegen die Verbrechen r-

sachen 1905.; *Aschaffenburg:* 180—192.; *Birkmeyer:* Archiv f. Strafrecht XLVIII. 77—78.

IV. A kriminologia repressionalis rendszerei.

Lombroso: Le crime 443—549.; *Ferri* 485—574; *Garofalo:* 298—369., 403—434.; *Corre:* Crime 586—604.; *Drähms:* 331—390.; *Francotte:* 346—354.; *Kellor:* 206—225.; *Ellis* (ném.): 255—309.; *Kurella:* 262—267.; *Debierre:* 449—458.; *Tarde:* 476—532.; *Colajanni:* II. 644—704.; *Morrison:* 201—231.; *Rylands:* 137—250.; *Aschaffenburg:* 211—243.

V. Büntetőpolitikai reformeszmék.

a) Individualisatio.

Wahlberg: Das Princip der Individualisirung 1869.; *d'Allinge:* Besserung auf dem Wege der Individualisierung 1865.; *Saleilles:* L'individualisation de la peine 1898.; *Finkey:* A motivumok tana 1903.; *u. az:* A börtönügy 179—196.; *Vámbéry:* Büntetőpolitikai követelések 1900. 7—17., 98—113.

b) A kronikus kriminalitás repressiója.

1. Eliminatio és transportatio.

Cuche: 466—494.; *Montvalon:* i. m.; *Bernolák:* A visszaesés 1903. 168—188.; *Finkey:* A börtönügy 213—229.; *Rylands:* 251—262.; *Vámbéry:* A relegatio eredményei és büntetési rendsz. ref.; *u. az:* Vélemény és tervezet a visszaesés tárgyában 1901.; *Bessière:* La loi pénale et les delinquants incorrigibles 1899.; *Siefert:* Über die unverbesserlichen Gewohnheitsverbrecher 1905.; *Korn:* i. m.; *Bruyant:*

Étude sur la transportation 1889.; *Mimande:* Criminopolis 1897.; *Wagner:* Die Strafinseln 1904.; *Melschin:* Im Reiche der Ausgestossenen 1902.; *L. Deutsch:* Sechzehn Jahre in Sibirien 1903.; *Becke:* Old convict days 1899.

2. A határozatlan tartamú büntetés.

Boies: The science of penology 133—157.; *Lévy:* Des sèntences indéterminés 1896.; *Wines:* Punishment and reformation 192—228.; *Urbye:* Zeitschrift f. schweiz. Strafrecht 1898. 71. s köv.; *Van Hamel:* Révue pénit. 1899. 663., 769. s köv. (vita); Mitteilungen der J. K. V. IV. 286., 324.; V. 213., 260.; *Tarde:* Révue pénit. 1899. 1087.; *Olivieri:* Scuola positiva 1899. 129.; *Franchi:* u. ott 1900. 449.; *Aschaffenburg:* 229—236.; *Hartmann:* Die Strafrechtspflege in Amerika 1906. 250—262.; Actes du Congrès pénit. intern. de Bruxelles I. 179—218.; *Kramer:* Jogt. Közl. 1900. 21—23.; *Finkey:* 500—503.; l. még a *d. 1.* al. irodalmat.

3. Az elmebetegek, korlátozott beszámításuak és iszákosok elhelyezése.

Finkey: 481—482.; *Boies:* The science of penology 212—233.; *Holtzendorff-Jagemann:* Handbuch des Gefängniswesens II. 329—349.; *Krohne:* 452—459.; *Näcke:* Die Unterbringung geisteskranker Verbrecher 1902.; *Schwab:* Unterbringung geisteskranker Strafgefangener 1904. (Jurist. psychiatr. Grenzfragen II. 1. és 2.); *Jasinsky:* Wiener mediz. Wochenschrift 1898., 1465.; *Bär:* Blätter f. Gefk. XXXII. 1 [illegible].; *Liszt:* Monatschrift f. Kriminalpsych. I. 8—[illegible].; *Näcke:* Archiv für Kriminalanthropologie XII. [illegible]2.,

XVI. 341. L. még a harmadik könyv *B. VI.* al. irodalmat.

4. A csavargás és koldulás repressiója.

Prins: 569—589.; *Delvincourt:* La lutte contre la criminalité 1897., 393—442.; *Hippel:* Zur Vagabundenfragen 1902.; *Finkey:* A csavargás és koldulás szabályozása 1905.; *Fenner:* Die franz. Gesetzgebung gegen Bettel und Vagabondage 1906.; l. még a negyedik könyv *A. IV e)* al. irodalmat.

5. A külmunka.

Finkey: A börtönügy 230—239.; *Vámbéry:* A relegatio eredményei II. rész.; *Cuche:* 371—376.; *Bulletin* de la commiss. pént. intern. 1905. I. 323—356., II. 67—74., 459—464., III. 55—61., 327—346.; Blätter f. Gefk. XXXV. köt. (Sonderheft 81—115.); l. még 1. al. a transportatio irodalmát.

c) Az alkalmi kriminalitás represssziója.

Cuche: 171—242.

1. A pénzbüntetés reformja.

Finkey: Jogállam I. 151—156.; *Vámbéry:* Büntető politikai követelések 59—79.; *u. az:* A pénzbüntetés mint mellékbüntetés 1905.; *Jaques:* Beiträge zur Revision d. österr. Strafrechts 1894. 46—87.; *Friedmann:* Zur Reform d. österr. Strafrechts 1891. 71—236.; *Labbe:* Amende pénal et amende fiscal 1894.; *Cuche:* 179—186.

2. A feltételes elitélés és a dorgálás.

Vámbéry: Büntetőpol. követelések 48—52., 17—38. *u. az:* A feltételes elitélésre vonatkozó külföldi törvények 1899.; *Baumgarten:* A feltételes elitélésről 1891.; *Illés:* A szabadságbüntetés reformja 1891. *Fayer* és mások: A felt. elitélésről (jogászegyl. vita) 1902.; *Balás:* A felt. elitélésről 1902.; *Perrin:* De la remise conditionelle des peines 1904.; *Appelius:* Die bedingte Verurteilung (4. kiad.) 1891.; *Allfeld:* Der bedingte Straferlass 1901.; *Engelmann:* Die bedingte Begnadigung (2. kiad.) 1905.; *Langer:* Bedingte Begnadigung (különl.) 1905.; *Zucker:* Über Strafe und Strafvollzug in Übertretungsfällen 1905.; *Ginsberg:* Gerichtssaal LXIII. 241—354.; *Brusa:* Grazia o condanna condizionale (különl.) 1901.; *Ellinger:* Der Verweis im deutschen Reichsstrafrecht 1899.

3. A kártérítés.

Actes du Congrès pénit. intern. de Bruxelles I. 1901. 91—127.; *Grasserie:* 119—158.; *Ferri:* 503—511.; *Lombroso:* Le crime 473.; *Garofalo:* La riparazione alle vittime nel delitto 1886.; *u. az:* Mitteilungen d. J. K. V. III. *u. az:* Scuola positiva 1892. jan.; *H. Spencer:* The prison ethics Britis Quarterly 1860.

4. A testi büntetések.

Vámbéry: Büntetőpolitikai követelések 53—59.; *u. az:* A német Btk. revizioja 80—81.; *Krause:* Die Prügelstrafe 1899.; *Liszt:* Aufsätze II. 250.; *Cuche:* 156—158.; 228—231.; *Tallack:* 413.; *Boies:* 1 — 125.; *Goll:* Mitteilungen der J. K. V. XIII. 760— 34.

d) **A fiatalkorúak büntetési s nevelési rendszere.**

1. A reformatory rendszer.

Actes du Congrès pénit. intern. de Bruxelles I. 294—311.; *Barrows :* The reformatory system in the united States 1900.; *Boies :* 158—192.; *Hintrager :* Amerikanisches Gefängnis- und Strafenwesen 1900. 17—53.; *Baernreither :* Jugendfürsorge und Strafrecht in den Verein. Staaten 1905. 64—121.

2. A gyermekvédelem.

Müller : Jugendfürsorge in der röm. Kaiserzeit 1903.; *Aschrott :* Die Behandlung d. verwahrl. u. verbr. Jugend 1892.; *Zucher :* Über die Behandlung d. verbr. u. arg verwahrl. Jugend 1894.; *Fekete :* A csavargó és koldus gyermekek neveléséről Bud. Szemle 1896. 216—240.; *Aschrott :* Die Zwangserziehung Minderjähriger 1900,; *Fekete :* Az elhagyatott gyermekek 1893.; *Engel :* A gyermekvédelem alapkérdései 1905.; *Doleschall :* A gyermekvédelem 1893.; *Krajcsik :* A gyermekvédelem Oroszországban 1891.; A II. nemzetk. gyermekvédő kongr. naplója 1900. 184—198., 339—355.; *Finkey :* A börtönügy 197—212.; *Levoz :* La protection de l'enfance en Belgique 1902.; *Delvincourt :* 20—64.; *Reicher :* Die Fürsorge für die verwahrloste Jugend I—III. 1904. IV. 1906.

VI. **A patronage.**

a) A fiatalkorú.

b) A felnött elitéltek.

c) Az elitéltek családja.

Campianu : Uj erkölcsi intézmények 1905.; *Finkey :* 476—478.; *Fuchs :* Die Gefangenenschutzfähigkeit

1898.; *Praviel:* La patronage des libérés 1901.; *Con-tant:* Les sociètés de patronage 1898.: *Berénger:* Le institutions pénit. de la France 239—265.; *Actes d* Congrès pénit. intern. de Bruxelles I. 461—482. *Delvincourt:* La lutte contre la criminalité 296—338. *Hintrager:* Amerikanisches Gefängniswesen 88—94. *Baernreither:* Jugendfürsorge 41—63.; *Rivière:* Mit-teilungen der J. K. V. X. 311.; Compte rendu d congrès intern. de patronage 1894. (Anvers), 1900 (Paris), 1905. (La Haye); *Rosenfeld:* Zeitschrift f. d ges. Strw. XXV. 152—190.; *Curtius:* u. ott XXII 304—314.; *Tallack:* Penological and preventive prin-ciples 300—313.; *Kahl:* Strafrecht u. freie Liebestä-tigkeit 1904.; *Balog A.:* Jogt. Közlöny 1904. évf. 357 és 368.

VII. A rehabilitatio.

Schiller: Die Rehabilitation Verurteilter 1905.; *Sar-raute-Alianelli:* De la réhabilitation des condamnés 1882.; *Le Poittevin-Berner-Grundtvig:* Mitteilungen der J. K. V. XIII. 102—144.; *Delaquis:* u. ott. 145—187.: *u. az* és *Polec:* Materialien zur Lehre von der Rehabilitation 1905.; *Vidal:* 464—468., 664—670.

HATODIK KÖNYV.

A BÜNTETÉS ALKALMAZÁSA:

I. A büntethetőség feltételei, különösen a magánindítvány.

Bernolák: A büntethetőség másodrendű föltételei (Joghallg. T. E. Almanachja) 1903. 41—59. ; *Balogh:* i. m.; *Doleschall:* Külföldi hatóságnál előterjesztett magánindítvány belföldi joghatálya 1901.; *Illés:* Jogt. Közl. 1901. évf. 85—93.; *Fayer:* I. 423—434.; *Finkey:* 551—561.; *Kármán:* A magánindítványi bűncselekményekről 1903.; *Kramer E.:* Jogt. Közl. 1901. évf. 321.; *Binding:* Handbuch I. 588—663.; *Kries:* Zeitschrift f. d. ges. Strw. V. 1—45.; *Köhler:* Die Lehre vom Strafantrag 1898.; *Dietz:* Die Stellvertretung beim Strafantrage 1900.; *Eulau:* Geteilter, bedingter und unter Vorbehalt gestellter Strafaktrag 1905.

II. A büntetés kimérése.

Finkey: 499—501.; *Baumgarten:* A büntetés kimérésének reformjáról 1904. (kritikai részében becses); *Heil:* Jogt. Közl. 1906. évf. 12. és 13. sk.; *Fayer:* I. 127—130., 365—378.; *Wahlberg:* Kleinere Schriften III. 101.; *Medem:* Gerichtssaal XL. 161—203.; *Lammasch:* u. ott XLIV. 192—202.; *Clausius:* u. ott LVII. 401—441.; *Durchholz:* Archiv f. Strafrecht XXXV. 261—274.; *Sorof:* u. ott 286—298.; *Finger:* Der objective Tatbestand als Strafzumessungsgrund 1888.; *Högel:* Straffälligkeit und Strafzumessung 1897.;

Wulffen: Archiv. f. Krim. Anthr. XIV. 108—117.: *Vidal:* 555 –559.

III. Enyhítő és sulyosító körülmények. — Az átváltoztatás.

Finkey: 505—513., 530—536.; *Morris:* Geschichte u. System der mildernden Umstände 1887.; *Götze:* Die mildernden Umstände 1893.; *Friedmann:* Jogállam 1904. évf. 2. füz.; *Bernolák:* A visszaesés 65—101.; *Kohlhaas:* Der Rückfall 1896.; *Härtwig:* Das geltende deutsche gemeine Rückfallsrecht 1901.; *M. E. Mayer:* Die allg. Strafschärfungsgründe des d. Mil. St. G. 1903.; *Vidal:* 325—333.; *Hückel:* Der Begriff der Strafänderung 1893.; *Baumgarten:* A büntetés kimérésének reformja 32—57.

IV. A büntetés kimérése kísérlet, részesség és halmazat esetén.

Finkey: 516—530 es a negyedik könyv *B. VIII.* al. irodalom.

V. A beszámítás.

Finkey: 512—513.; *Fayer:* I. 372—378.; *u. az:* Büntetési rendszerünk reformja I. 34..; *Vámbéry:* Jogt. Közl. 1894. évf.; *Neidhardt:* Über die Anrechnung der Untersuchungshaft 1904.; *Beling:* Die geschichtliche Entwickelung der Retorsion 1894.; *Steinitz:* Die sog. Kompensation in R. St. G. 1894.

VI. A büntetés alkalmazását kizáró okok.

1. A terhelt halála.
2. Az elévülés.
3. A királyi kegyelem.

Fayer: I. 413—423., 435—436.; *Finkey:* 536—[illegible]1.; *Liszt:* 285—297.; *Wlassics:* A pénzbüntetés jogi [illegible]r-

mészete 1882.; *Weber:* Die Vollstreckung von Vermögenstrafe in den Nachlass 1900.; *Koopmann:* Zur Lehre von der Verjährung 1888.; *Bühler:* Die Verjährung im Strafrecht 1893.; *Vonachten:* Die Verjährung im Strafrecht 1895.; *Muteau:* De la prescription en matière pénal 1895.; *Aug:* Die Verjährung der Strafverfolgung 1900.; *Zerboglio:* Della prescrizione penale 1893.; *Grasserie:* Révue penit. 1898. 650—656.; *Heimberger:* Das landesherrliche Abolitionsrecht 1901.; *Stammler:* Die Lehre von dem richtigen Recht 1902. 129—137.; *Davidsohn:* Das Begnadigungsrecht 1903.; *Picot:* Révue pénit. 1899. 917—961.; *Grasserie:* Scuola positiva 1898. 21—29., 76—87.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

